

Módszertani ötletek a tanulástámogató anyanyelvi neveléshez

Gonda Zsuzsa

ELTE BTK

Tanulási eredmény

„A bemenet felőli, tanításközpontú gondolkodást fokozatosan felváltja a kimenetalapú, tanulásközpontú megközelítés. E szemléletmód sajátossága, hogy a pedagógus nagyobb figyelmet fordít a hallgató eredményeire, mint a tanári szándéokra és célokra.”
(Vámos é.n.)

The diagram consists of two concentric circles. The outer circle is a dark green color and contains the text 'Autonómia és felelősségvállalás'. The inner circle is a lighter green color and contains the text 'Kompetencia:' followed by a list of three items: 'Készségek, képességek', 'Ismeretek', and 'Attitűd'.

Autonómia és felelősségvállalás

Kompetencia:

Készségek,
képességek

Ismeretek

Attitűd

A tanulás támogatása az anyanyelvi órán

A tanulás támogatása, a tanulásmódszertan különféle formákban és szinteken jelenhet meg az anyanyelvi nevelésben:

- **tanulásmódszertani gyakorlatokként az anyanyelvi témakörökben;**
- önálló tanulásmódszertani tananyagokként;
- átfogó tanulásmódszertani szemlélet alkalmazása által az anyanyelvi témakörök egészében.

A helyesírás-fejlesztés területei

Tanulási stratégia

- **Taktikai lépések** sorozata a tanulás érdekében. A tanuló által használt, a tanulás hatékonyságát szolgáló „konkrét akciók, viselkedések, lépések vagy a tanuló által – gyakran tudatosan – alkalmazott technikák annak érdekében, hogy javítsák az elsajátítási, tárolási, előhívási eredményességet” (Oxford 1993: 175)
- Tanulási stratégiák: feldolgozó, megértésre törekvő, szervező stb. stratégiák.

Kognitív tanulási stílusok

Vizuális típus	Auditív típus	Kinesztetikus-taktilis típus
<ul style="list-style-type: none"> • Jegyezd fel a dátumokat! • Jegyzetelj szellősen, használj színeket, rajzokat! • Használj diagramokat, táblázatokat, ábrákat! • Készíts tanulókártyákat! • Feleléskor próbáld magad elé képzelni az anyagot! • A tankönyvben húzd alá a kulcsszavakat, emeld ki a lényegét!	<ul style="list-style-type: none"> • Tanulj csendes helyen! • Óra előtt fúsd át az anyagot! • Tanulj és ismételj hangosan, mondd fel az anyagot! • Jegyzetelj vagy vedd fel az előadás, illetve az óra anyagát! • Alakítsatok a barátaiddal tanulócsoportot! <p>SULINET infografika</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Használd annyi érzékszervedet a tanulás során, amennyit csak tudsz! • Tanulás közben járkálj, sétálgass! • A megtanulandó anyag lényegét emeld ki külön! • A tanulási időt oszd rövid egységekre, tarts köztük szüneteket! • Jutalmazd magad a jó teljesítményért!

A többszörös intelligencia fogalma

- intelligencia = nem egységes értelmi képesség, hanem többfajta intelligencia komplexuma
- egy vagy több intelligenciatípus erősebb a többinél

(Gardner 2003)

A gardneri intelligenciátípusok

nyelvi-verbális

logikai-
matematikai

térbeli

testi-mozgásos

zenei

interperszonális

intraperszonális

természeti

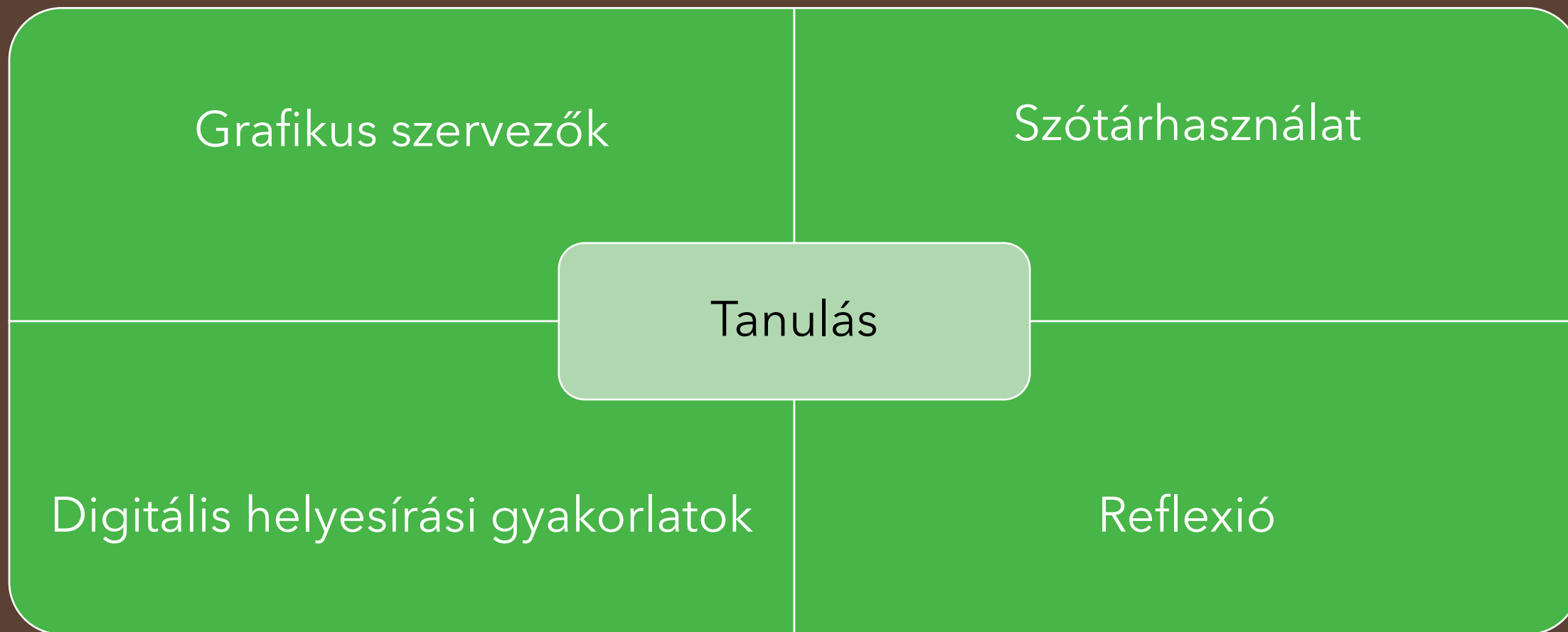
Tanulási tölcsér

„Amit hallasz, elfelejted,
amit látsz, megjegyzed,
de amit csinálsz,
azt megtanulod.”
(Confucius)

Forrás: Edgar Dale (1969)

Tanulásmódszertani gyakorlatok

Grafikus szervezők

Szótárhasználat

Tanulás

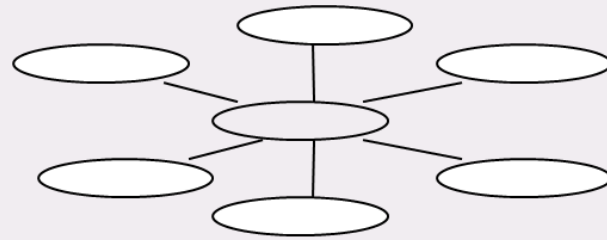
Digitális helyesírási gyakorlatok

Reflexió

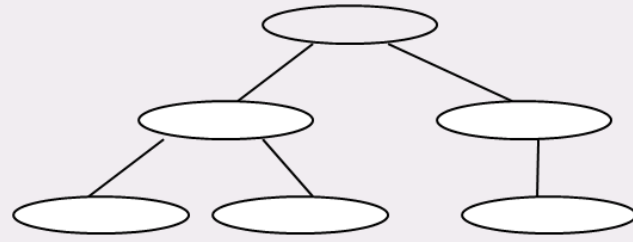

Grafikus szervezők alkalmazása

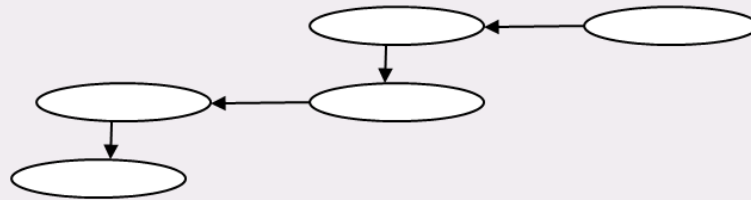
Grafikus szervezők alkalmazása

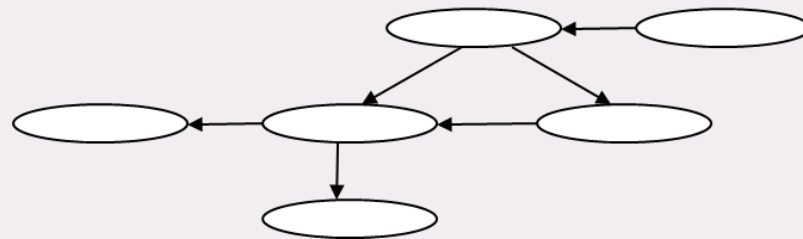
Pókhálóábra

Hierarchikus ábra

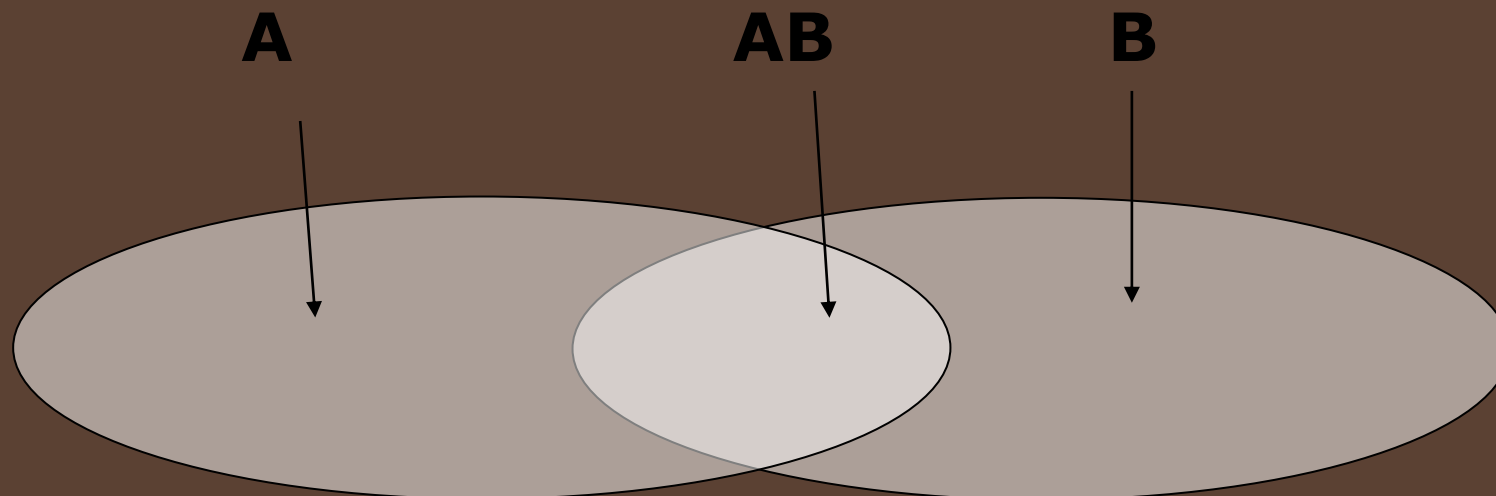
Folyamatábra

Rendszerszerű ábra

Halmazábra (Venn-diagram)

Hasonlítsd össze a két írásmódot/a két szabályt/a két véleményt!
Töltsd ki a halmazokat kulcsszókkal!

Kérdések Tételmondatok Idézetek	Válaszok Példák, érvek Vélemény az idézetek tartalmáról

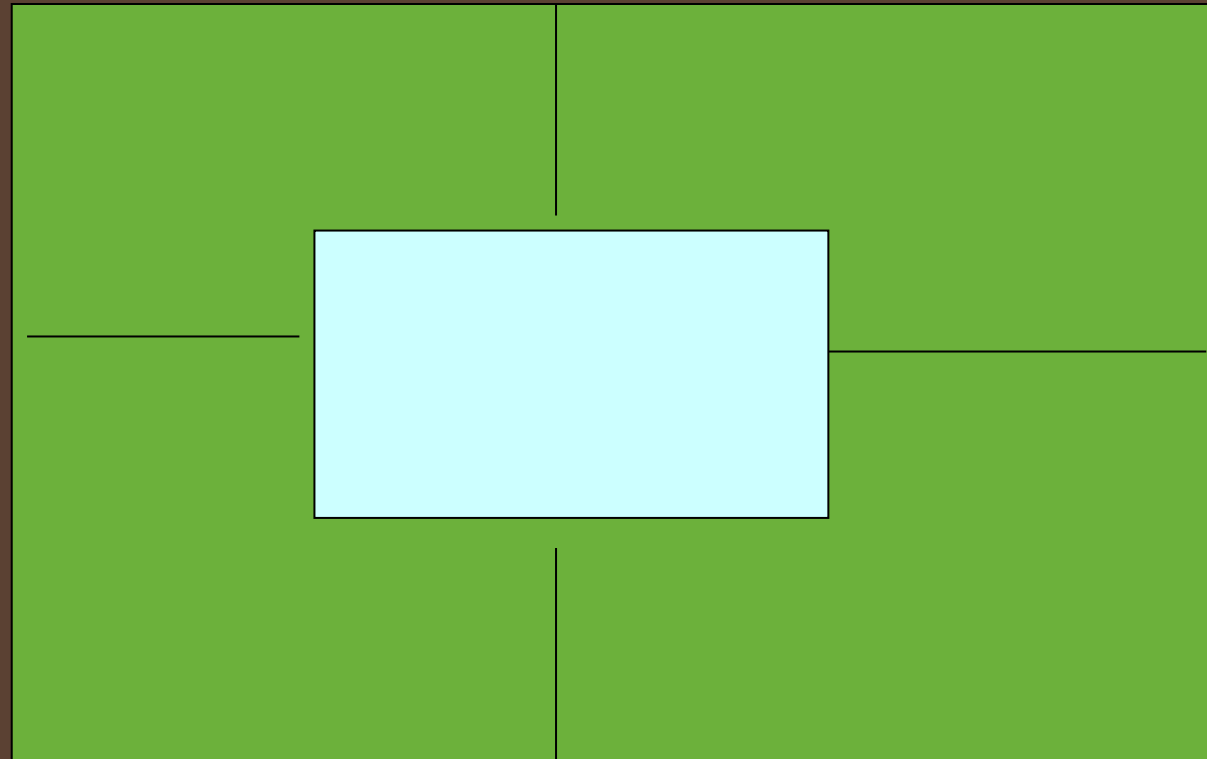
Kettéosztott napló

Töltsd ki a táblázatot a szöveg/a beszéd alapján!

TTM

Tudom	Tudni szeretném	Megtanultam

Ablak

Szótárhasználat

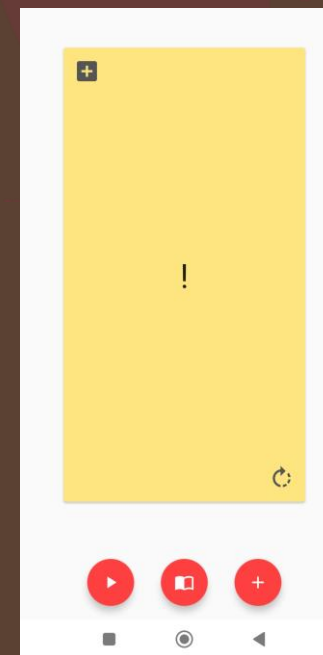
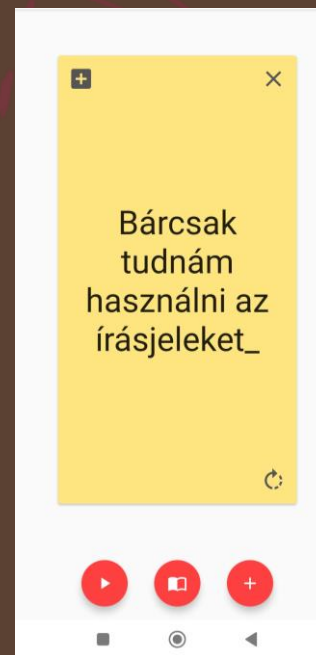
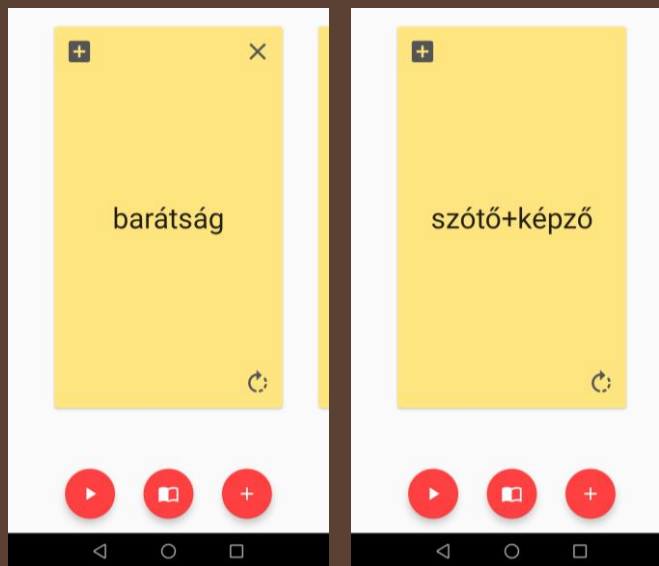
A szótárhasználat tanításának a lépései

- Ismerkedés
- Feladatok, gyakorlatok
- Megerősítés
- Iskolai szintű, egyéni funkcionális használat
- Iskolán kívüli, egyéni funkcionális használat
- **Saját szótár szerkesztése: tanulási szótárak**
(szó/jelentés, fogalom/magyarázat, kérdés/válasz, idézet/szerző,
kép/fogalom, wiki stb.)

Tanulási szótárak alkalmazása az anyanyelvi nevelésben

- **Szólisták:** nehéz szavak szótára, közös szólista
- **Tanulókétyák:** szó- és kifejezéspárok, példamondatok, képes szótár
- **Szótárak:** szólisták, szó- és kifejezéspárok, példamondatok, képes szótár

Tanulókártyák

Flashcards

Tanulókártyák

Quizlet Search Create

Back

Write

REMAINING 2

INCORRECT 0

CORRECT 1

metaf_ra Don't know

Answer

ó Uppercase

TYPE THE ANSWER

Definition 2 of 2

3016

Your answer

Type the answer

Flashcards Learn Test Match

2 / 2

Back

Match

TIME 3.5

de.

darab földszint

délelőtt

db

fszt.

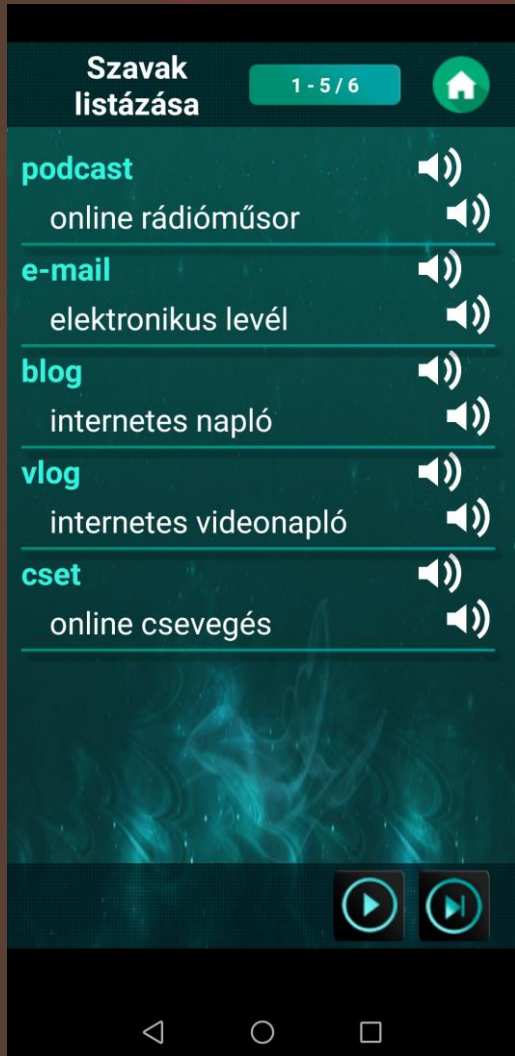
U.

utóirat

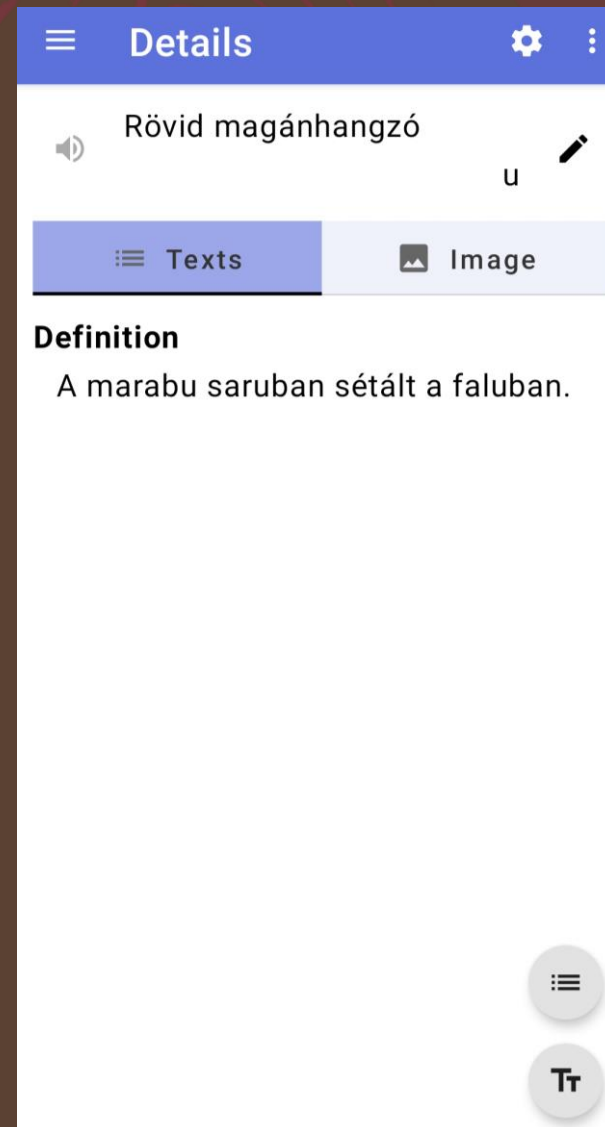
Pf. tel.

telefon postafiók

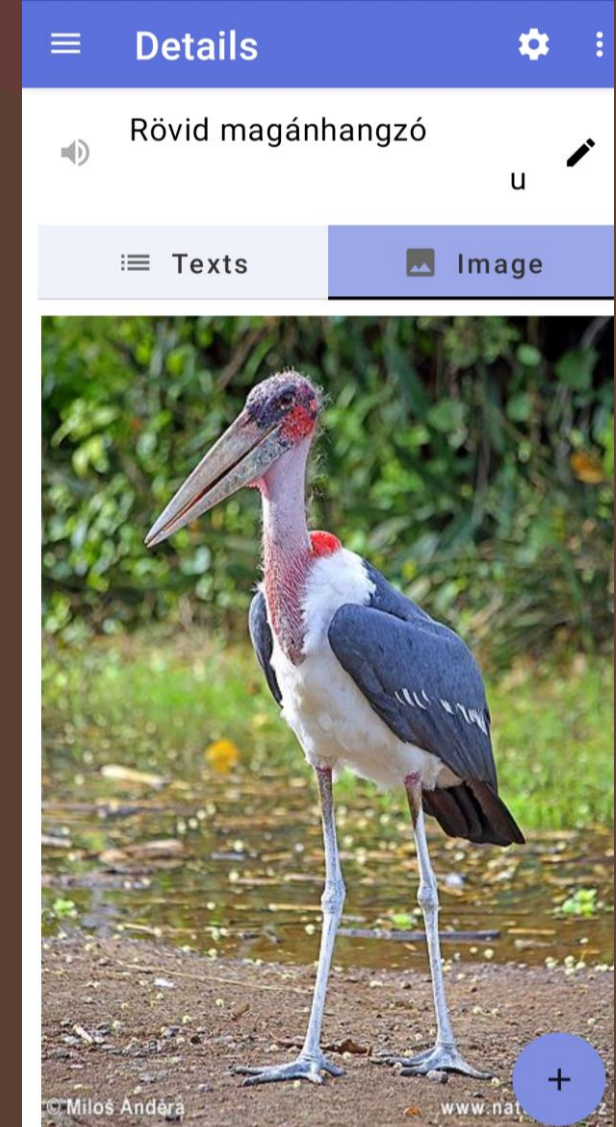
Tanulási szótárak

MyVocabulary

Wordtheme

Digitális helyesírási gyakorlatok

Gyakorlatok egy weboldalon

hel✓esírás.mta.hu
Helyesírási tanácsadó portál

ESZKÖZÖK ▾ HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT ▾ ARCHÍVUM MAGUNKRÓL ▾ KAPCSOLAT ▾ BLOG

ab

Külön vagy egybe?

Ellenőrizendő szavak
hagyma leves

Javasolt alak
hagymaleves

Kipróbálok

SSZ

Helyes-e így?

Ellenőrizendő szó
hejesírás

Helyes alak
helyesírás

Kipróbálok

Névkereső

Ismert tulajdonnevek helyesírásának ellenőrzése: a megadott kezdőbetűk lehetséges folytatásai és kategóriáik.

Kipróbálok

a-b

Elválasztás

Ellenőrizendő szó
elválasztás

Elválasztási helyek
el-vá-lasz-tás

Kipróbálok

5/öt

Számok

2013

Dátumok

abc

Ábécébe rendezés

A gyakorlatok felépítése

Navigációs művelet

Fejlesztési feladat, cél

A helyesírási szabályok tudatosítása, a helyesírási memória fejlesztése

A portál menüpontja

- ▶ Ellenőrizd a helyesírásodat!
- ▶ Olvasd el a helyes szóalakhhoz tartozó szabálypontot!
- ▶ Készíts szófelhőt a példatárad segítségével!

Kiegészítő, választó gyakorlatok.

Gyakorlattípusok

Kapcsolódó internetes program

A helyesírási szabályok tudatosítása, a helyesírási memória fejlesztése

hel✓esírás.mta.hu
Helyesírási tanácsadó portál

ESZKÖZÖK ▾ HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT ▾ ARCHÍVUM MAG

KÜLÖN VAGY EGYBE?
HELYES-E ÍGY?
NÉVKERESŐ
ELVÁLASZTÁS
SZÁMOK
DÁTUMOK
ÁBÉCÉBE RENDEZÉS

Ellenőrizendő szavak
hagyma leves

Javasolt alak
hagymaleves

Kipróbálok

SSZ

Helyes-e így?

Ellenőrizendő szó
hejesírás

Helyes alak
helyesírás

Kipróbálok

- Ellenőrizd a helyesírásodat!
- Olvasd el a helyes szóalakhoz tartozó szabálypontot!
- Készíts szófelhőt a példatárad segítségével!
- Töltsd ki a helyesírási kvízt!

Kiegészítő, választó gyakorlatok.

Szófelhő készítése

Helyesírási kvíz

PRBA111

ROOMS REPORTS RESULTS

 Quiz

 Space Race

 Exit Ticket

QUICK QUESTION

 Multiple Choice

 True / False

 Short Answer

Helyesírás

Align entire quiz to a standard

#1 EDIT

Válassza ki, hogy a helyesírási szabályzat hányadik kiadása érvényes jelenleg!

ANSWER CHOICE

A	9
B	10
C	11
D	12
E	13

A helyesírási kézikönyvek használata

hel^vesírás.mta.hu
Helyesírási tanácsadó portál

ESZKÖZÖK ▾ HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT ▾ ARCHÍVUM MAGUNKRÓL ▾ KAPCSOLAT ▾ BLOG

Általános tudnivalók

A betűk

A hangjelölés

A különírás és az egybeírás

A kis és a nagy kezdőbetűk

A tulajdonnevek írása

Az idegen közsavak és tulajdonnevek írása

Az elválasztás

A magyar helyesírás szabályai, 12. kiadás
2015.
Az Akadémiai Kiadó hozzájárulásával.
Érvényes: 2015. szeptember 1-jétől

Keresés az oldalon

Általános tudnivalók

Írás és helyesírás

1. Az írás a közlendők rögzítése látható jelekkel. A helyesírás valamely nyelv írásának közmegállapodáson alapuló és közérdekből szabályozott módja, illetőleg az ezt tükröző, rögzítő és irányító szabályrendszer.

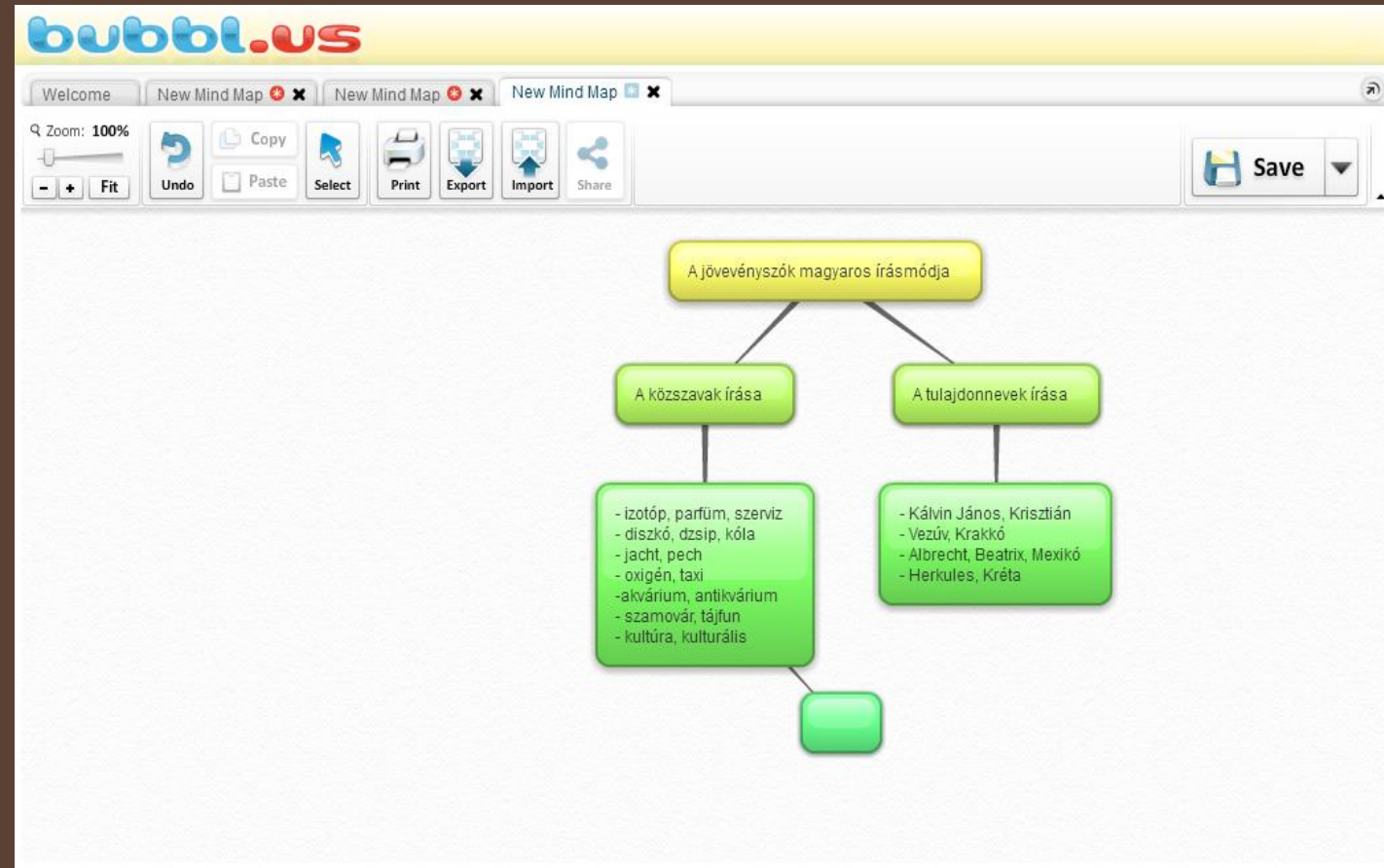
A magyar helyesírás

- Olvasd el és értelmezd a szabálypontot!
- Keress rá az írásjelek helyesírására!
- Készíts gondolattérképet az adott szabálypontról!

**Alkotó, szabályértelmező
gyakorlatok.**

Gondolattérkép készítése

A kreatív helyesírási gondolkodás fejlesztése

hel✓esírás.mta.hu
Helyesírási tanácsadó portál

ESZKÖZÖK ▾ HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT ▾ ARCHÍVUM MAGUNKRÓL ▾ KAPCSOLAT ▾ BLOG

Külön vagy egybe?	Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézet Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Kutatócsoport
Helyes-e így?	Ha helyesírási kérdéseire nem kapott kimerítő vagy megnyugtató választ, forduljon bizalommal <i>helyesírási tanácsadó szolgálatunkhoz</i> . Elérhetőségek (csak helyesírási, illetve nyelvhelyességi kérdésekkel kapcsolatban):
Névkereső	<ul style="list-style-type: none"> • 06 (1) 322-8038 (kedden és csütörtökön 10 és 14 óra között) • tanacs@nytud.mta.hu (nyelvhelyességi, helyesírási kérdések, tanácsadás) • nevtanacs@nytud.mta.hu (utónevekkel kapcsolatban)
Elválasztás	
Számok	

- Kérj tanácsot a helyesírási tanácsadó szolgálattól egy helyesírási problémával kapcsolatban!
- Fogalmazd meg a levelet!

Alkotó, komplex gyakorlatok.

E-mail írása

Új üzenet

Címzett

Feladó Zsuzsa Gonda <zsuzsi.gonda@g...> Másolatot kap Titkos másolat

Tárgy

Sans Serif | T | B | I | U | A | | | | | | | | |

Küldés | A | | | | | | | |

A hibafelismerés és -javítás készségének fejlesztése

The screenshot shows the homepage of the 'helyesírás.mta.hu' website. The header includes the logo 'hel✓esírás.mta.hu' and the subtitle 'Helyesírási tanácsadó portál'. A navigation bar contains links for 'ESZKÖZÖK', 'HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT', 'ARCHÍVUM', 'MAGUNKRÓL', 'KAPCSOLAT', and 'BLOG'. The main content area features a table with the following items:

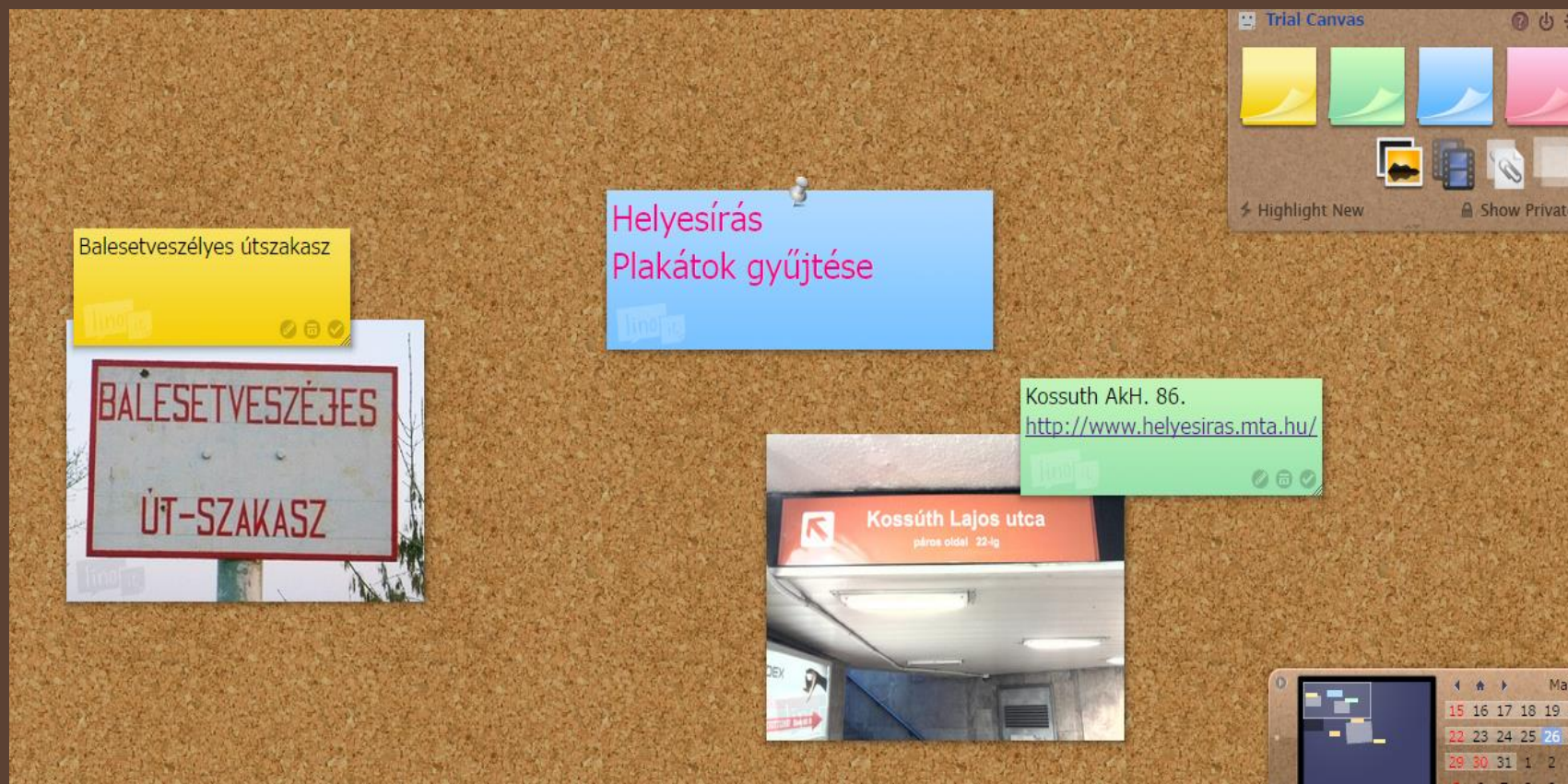
Külön vagy egybe?	Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézet Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Kutatócsoport
Helyes-e így?	Ha helyesírási kérdéseire nem kapott kimerítő vagy megnyugtató választ, forduljon bizalommal <i>helyesírási tanácsadó szolgálatunkhoz</i> . Elérhetőségek (csak helyesírási, illetve nyelvhelyességi kérdésekkel kapcsolatban):
Névkereső	<ul style="list-style-type: none"> • 06 (1) 322-8038 (kedden és csütörtökön 10 és 14 óra között) • tanacs@nytud.mta.hu (nyelvhelyességi, helyesírási kérdések, tanácsadás) • nevtanacs@nytud.mta.hu (utónevekkel kapcsolatban)
Elválasztás	
Számok	

- Írd meg egy helyesírással kapcsolatos észrevételedet!
- Gyűjts hasonló helyesírási problémát megjelenítő plakátokat!

Játékos, hibajavító, komplex gyakorlatok.

Interaktív plakát készítése

A kreatív helyesírási gondolkodás fejlesztése

helyesírás.mta.hu
Helyesírási tanácsadó portál

ESZKÖZÖK ▾ HELYESÍRÁSI SZABÁLYZAT ▾ ARCHÍVUM ▾ MAGUNKRÓL ▾ KAPCSOLAT ▾ BLOG ▾

Rovatok

- A blogról
- A portálról
- Hírek, ismertető
- Nyelvészet és helyesírás
- Közönségszolgálat
- Visszajelzések
- Érdekességek
- Interaktív

Címkék

12. kiadás (10) 6:3-as szabály (6) adatbázis (6) alakváltozatok (17) alapelvek (7) állandósult szókapcsolat (3) belépési azonosító (1) családnevek (1) dátumok (4) digitális kommunikáció (1) egyszerűsítés (3) elemzés (1) értelemtükröztetés (7) esemény (4) eszközök (8) ételnevek (3) fejlesztés (3) fordítás (2) francia (1) hagyomány (4) hasonulás (1) használat (5) helyes írány (3) hibák (2) humor (4)

Érdekességek

Japán kommunikációs stratégiák 2. Amit eddig (még) nem tudtunk az aizuchiről

2016. május 23. 12:00

Előző cikkünkben bemutatuk az egyik jellegzetes japán kommunikációs stratégiát, az aizuchit. Mostani posztunkban további érdekességeket olvashatnak a témáról.

[Tovább](#)

Érdekességek

Japán kommunikációs stratégiák 1. Aizuchi: A hangos hallgatás művészete

2016. május 9. 14:00

Új cikksorozatunkban vendégbloggerünk a távoli Japánba kalauzol el minket. E heti témánk a kommunikációs stratégiák, azon belül a hangos hallgatás mint stratégia.

Alkotó, komplex gyakorlatok.

- Olvasd el a *Helyes blog* írásait!
- Készíts kiselőadást egy választott bejegyzés felhasználásával!

Prezentáció készítése

padlet.com/kovacsniklosdaniel/nyelv-j-t-s-80muxqjzm2mqb4s

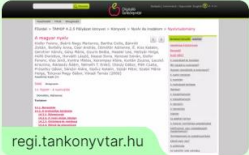
:Padlet

Dániel Kovács Miklós • 2 éve

Nyelvújítás

Faliújság a középiskolai anyanyelvi oktatás keretein belül. Téma: Nyelvújítás.

Ha esetleg kimaradt valami...

regi.tankonyvtar.hu

A magyar nyelv | Digitális Tankönyvtár

Megbízható információk és könnyű elrendezés.

Amennyiben továbbra is érdekel benneteket a téma itt találtok hasznos dolgokat.

Nyelvújító Kvíz!

funzine.hu

Nyelvújító kvíz: Tudod, mit jelentenek Kazinczy legelvetemültebb kifejezései?

Kizárólag összefoglalás után! ;)

VitaParty.

That's debatable.

Következő órán Ortológus-Neológus vita! Érvelni fogunk egyes szavak mellett és ellen. Az osztály egyik fele neológusként, a másik pedig ortológusként.

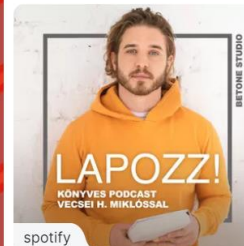
Gyorstalpaló. - Mikor? Hol? Mit?

Újmagyar kor (1772-től 1920-ig, az I. világháborút a magyarság számára lezáró trianoni békediktátumig).

- 1772: Bessenyei fellépése.
- A magyar nyelv és irodalom, valamint a közműveltség fejlesztése nemzeti programmá vált.
- Nyelvújítás során több ezer új szót alkottak, létrejött a növény- és állattan, a jogtudomány, a filozófia, a

Feladat Ötösért.

spotify

Nyelvújítás régen és most

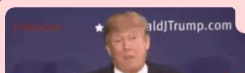
A linken lévő Podcast tartalmának bemutatása az osztály számára.

Prezentáció ötösért. - Bugát Pál tevékenysége

<https://padlet.com/kovacsniklosdaniel/nyelv-j-t-s-80muxqjzm2mqb4s/wish/1753685660>

Spotnyelvújítók. - Érdekességek.

Szóalkotási módok. - Röpdolgozat jövő héten.

A kommunikációs helyzet, „szintér” alapján

Magánéleti

- személyes kommunikáció
- informális (személyes) kapcsolatokban használatos
- ebbe jellegzetesen spontán és dialogikus szövegek tartoznak.

Közéleti és publicisztikai

- nagyobb nyilvánosságot érintő, nagyszámú, ismeretlen befogadónak szánt, többnyire tervezett szövegek
- a hagyomány külön szövegtípusként tartja számon, de a publicisztikai szövegtípus nemigen határolható el a közéletitől
- közvetítő közege főleg a média

Hivatalos

- ismeretlen, de csak kisszámú

Összefoglaló

Szövegtípusok

Internetes szövegtípusok

Egyszerre???

- egyszerre közvetett és közvetlen, egyszerre személyes és nyilvános, egyszerre monologikus és dialogikus, egyszerre írott és beszélt, egyszerre spontán és tervezett = **átmenetiség**

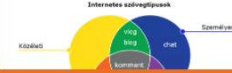
Internetes szövegek

- internetes felhasználásra készültek
- folyton változnak

Szövegtípusok, intertextualitás

- linkek, hipertextek

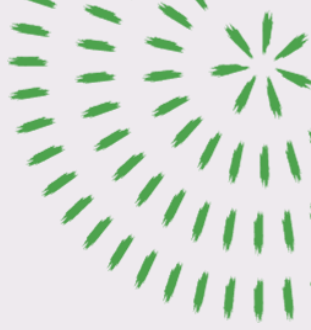
Internetes szövegtípusok

Reflexió

Reflexió a tanulási-tanítási folyamatban

A tanulási célok és a tanulási eredmények összevetése, a teljes tanulási folyamatra való visszacsatolás, (ön)értékelés.

A tanulók saját nyelvükön fogalmazzák meg azokat az új gondolatokat és információkat, amelyekkel találkoztak.

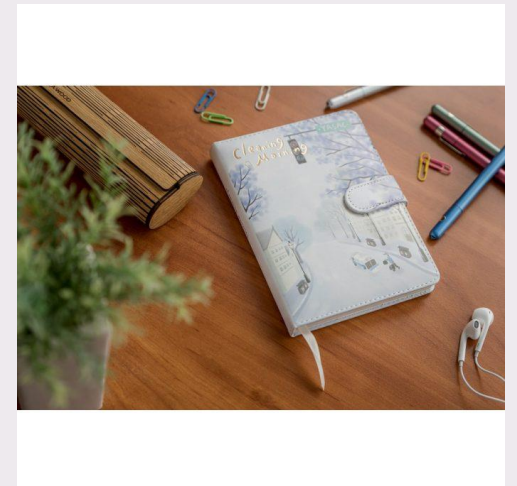
A maradandó tudás megszerzése és az elmélyült megértés személyes dolog.

Gondolatcsere generálása a tanulók között, a kifejezőkészség és a vitakultúra fejlesztése.

A tanulók az új információ integrációjának sokféle módjával találkoznak, így bennük is rugalmasabb gondolkodásmód alakul ki.

A tanuláshoz való viszony javítása

- Csinálj kedvet magadnak a tanuláshoz!
- Ülj neki a munkának, ne halogasd! Ne várj arra, hogy majd, ha kedved lesz hozzá! Az menet közben jön meg! Ugorj fejest!
- Teljes tudásra törekedj!
- Csak szépen megformált munkát adj ki a kezedből!
- Minden tanítási óráról vigyél magaddal valamit!
- A tanév első napján kezd meg a tanulást!
- Ha kérdezel, felélénkülsz!
- A lustaságot győzd le!

Blog

- Internetes napló: szakmai tartalom összeállítására, vélemény megfogalmazására és projektek dokumentálására is alkalmas
- Támogatja a többszörös, multimediális szöveg alkotását (linkek, képek, hanganyagok stb.)
- **Gyakorlatok:**
  - Osztályblog
  - Tanulási napló
  - Témablog (helyesírási témák)

Szelfi

- Önfotó: lényegkiemelés, elrendezés
- A kommunikációs szándéknak megfelelően szerkeszthető, manipulatív képi információ
- **Gyakorlatok:**
  - Álljunk meg egy szóra!
  - Különböző írásmódok
  - Tulajdonnevek gyűjtése

(Gonda 2019)

Mém

- Vélemény saját nézőpont kifejezésére alkalmas, értelmezése fejleszti a kritikai gondolkodást
- Alkotását sűrítés, tömörítés, kreativitás és humor jellemzi
- **Gyakorlatok:**
  - Az értelemtükröztető helyesírás
  - Csak helyesen! (pozitív attitűd)

Köszönöm szépen a figyelmet.

gonda.zsuzsa@btk.elte.hu